

סיכון מוגבר לחלות במחלת כליות סופנית (ESRD)

באוכלוסיות עניות ובחברה הערבית

ויקי מאירס, רחלי ווילף-מירון, ארנונה זיו, איליה נוביקוב, עפרה קלטר-ליבוביץ'

מכון גרטנר לחקר אפידמיולוגיה ומדיניות בריאות, מרכז רפואי שיבא; אוניברסיטת תל אביב

vickimg@gertner.health.gov.il

רקע: אי-ספיקת כליות סופנית (ESRD end stage renal disease) המצריכה דיאליזה או השתלה, נכללת בין עשר סיבות המוות המובילות בישראל. בעשורים האחרונים הודגמה עליה בהימצאות ESRD על רקע הזדקנות אוכלוסייה. דווחו פערים סוציו-דמוגרפיים בהמצאות המחלה.

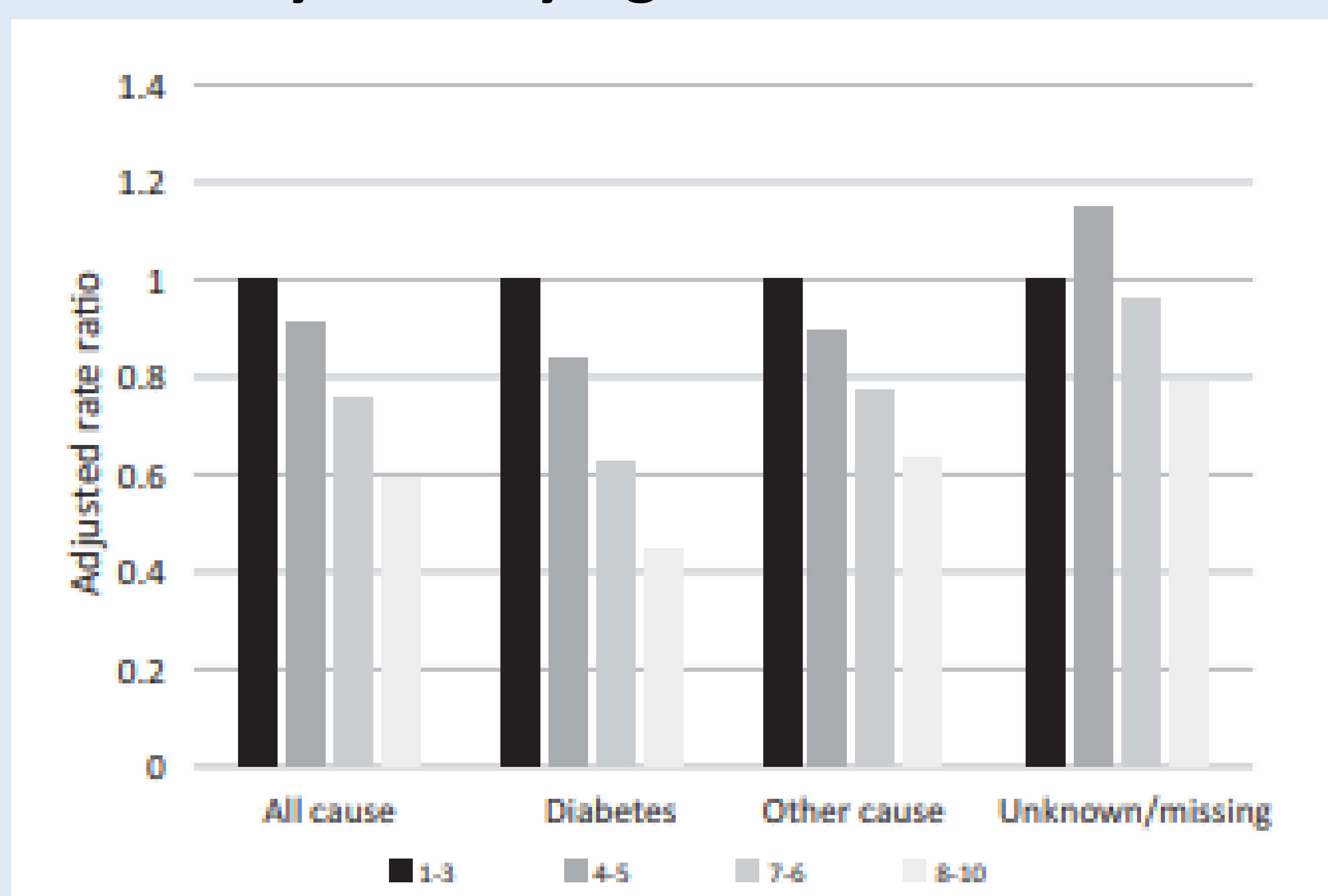
מטרה: להעריך אילו גורמים סוציו-דמוגרפיים קשורים להיארעות מחלת כליות סופנית בישראל.

שיטות: מתוך רשם הדיאליזה הלאומי, נשלפו נתוני כל 7,883 מטופלים בגילאי 20+, שטופלו לראשונה בדיאליזה או בהשתלת כליה בין השנים 2014-2018.

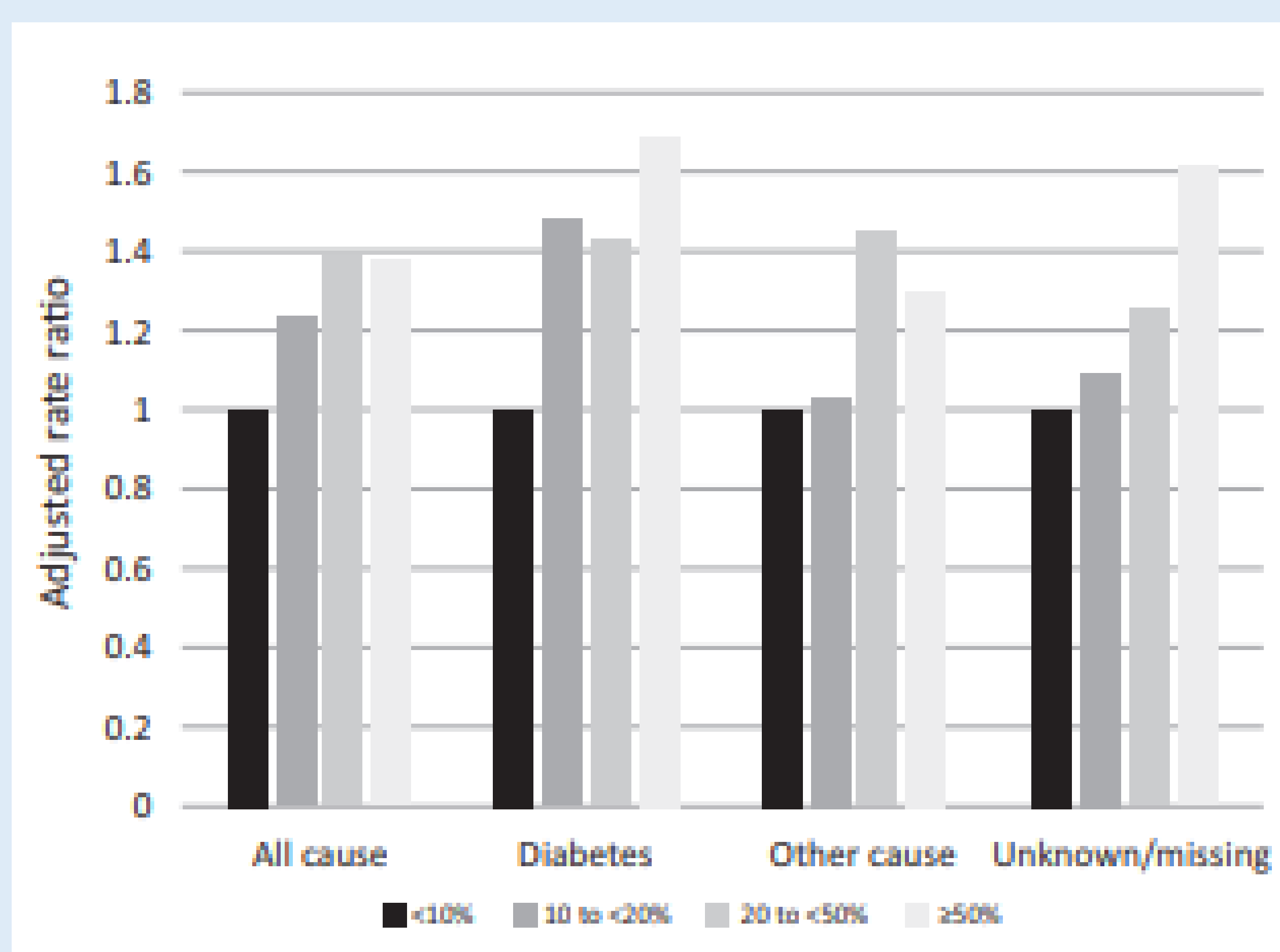
הקשרים בין מאפיינים סוציו-דמוגרפיים ברמת הפרט לבין סיבת ESRD (סוכרת, אחר, לא ידוע/חסר) נבדקו בניתוח חד-משתני. הסיכון לפתח ESRD בתקופת המחקר נאמד באמצעות רגרסיה פואסונית עם התפלגות בינומיאלית, בהתבסס על ארבעה מאפיינים ברמת האזור הגיאוגרפי הסטטיסטי (אג"ס): גיל, מין, שיעור התושבים מהחברה הערבית, ואשכול חברתי-כלכלי.

ממצאים: מטופלים ממעמד חברתי-כלכלי גבוה נמצאו בסיכון מופחת ל-ESRD מכל הסיבות, עם פער גדול יותר עבור אטיולוגיה סוכרתית, [RR 0.45; 95% CI 0.39-0.52] באשכול הכי גבוה לעומת הכי נמוך, לעומת סיבה אחרת [RR=0.64; 0.55-0.75]. בהתבסס על נתונים ברמת האזור, הסיכון ל-ESRD מכל הסיבות היה גבוה יותר באזורים עם שיעור גבוה של תושבים מהחברה הערבית, והקשר החזק ביותר נצפה עבור אטיולוגיה סוכרתית [RR Arab vs. Jewish =1.69; 1.53-1.86], בתקנון לגיל, מין ומעמד חברתי-כלכלי.

Area-level SES and adjusted rate ratio of ESRD by underlying cause

Proportion of Arab population and adjusted rate ratio of ESRD by underlying cause

מסקנות:

- קיימים פערים סוציו-דמוגרפיים בהיארעות של ESRD בישראל.
- אנשים ממעמד חברתי-כלכלי נמוך יותר או השייכים לחברה הערבית נמצאים בסיכון גבוה יותר ל-ESRD, במיוחד על רקע מחלת הסוכרת.
- קיים סיכון מוגבר כפול: בהימצאות סוכרת ובהימצאות סיבוכים על רקע מחלה לא מאוזנת.
- לאור הנטל העצום הקשור בטיפול ב-ESRD, יש חשיבות לצמצום פערים אלה באמצעות השקעת משאבים במניעה וטיפול בגורמי הסיכון ל-ESRD. ראוי להתאים משאבים אלו למאפיינים התרבותיים והדמוגרפיים של אוכלוסיות הסיכון.